

Kvalitetsvurdering af

Museet på Koldinghus

2005

KULTURARVSSTYRELSEN

Indhold

Baggrund for kvalitetsvurderingen **2**

Museet på Koldinghus **3**

Arbejdsgrundlag og formål **3**

Samlinger, arkiver og bibliotek **5**

Indsamling, erhvervelser, undersøgelser og forskning **7**

Konserverings- og bevaringsarbejde **9**

Formidling **9**

Bygninger og udendørsarealer **10**

Inventar og materiel **11**

Organisation og administration **11**

Ledelse og personale **11**

Økonomi **12**

Sammenfatning **13**

Bilag

Styrelsens notat om museets digitale formidling **15**

Udtalelse fra Det Faglige Råd for Nyere Tids Kulturhistorie
om museets forsknings- og formidlingspublikationer **16**

Baggrund for kvalitetsvurderingen

Som led i Kulturarvsstyrelsens resultatkontrakt 2004-2007 med Kulturministeriet skal styrelsen årligt kvalitetsvurdere et antal statsanerkendte museer. Styrelsen udvælger disse museer ud fra kriterier, der sikrer en bred repræsentation. I 2005 har Kulturarvsstyrelsens kvalitetsvurdering blandt andet rettet fokus på arbejdsdelingen mellem museer med virkeområde indenfor kunsthåndværk og kunstindustri.

Kulturarvsstyrelsens kvalitetsvurdering 2005 af Museet på Koldinghus er baseret på:

- Museets besvarelse af kvalitetsvurderingsskemaet med bilag, modtaget i styrelsen den 27. juli 2005, samt tre publikationer, der forinden var indsendt til faglig bedømmelse.
- Drøftelse af museets forhold på grundlag af det udfyldte skema på møde i Kolding den 31. august 2005 med følgende deltagere:
 - Museumsdirektør Poul Dedenroth-Schou, museumsinspektørerne Vivi Jensen og Birgit Jenvold, informationsmedarbejder Nanna Ebert og økonomichef Niels Mandøe samt formand for bestyrelsen Aksel Høi-Hansen
 - og fra Kulturarvsstyrelsen kontorchef Frank Rechendorff Møller samt museums konsulenterne Michael Lauenborg, Hanne Jönsson og Ebbe Keld Pedersen.
- Besigtigelse af museet på slottet og magasinerne i staldgården og på havnen.
- Bedømmelse af museets forsknings- og formidlingspublikationer ved Det Faglige Råd for Nyere Tids Kulturhistorie dateret 6. oktober 2005.
- Kulturarvsstyrelsens henvendelse af 2. februar 2005 til museets hjemstedskommune og Kolding Kommunes kulturudvalgs svar af 21. juni 2005. I svaret henviser Kulturudvalget til den godkendte resultat- og driftskontrakt mellem kommunen og museet.

Museet på Koldinghus

Museet er et statsanerkendt kulturhistorisk museum efter museumslovens § 15 med følgende ansvarsområde:

Museet er en forskningsinstitution, der gennem aktiv indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling indenfor sit ansvarsområde skal virke for sikringen af Danmarks kulturarv og belyse tilstande og forandringer indenfor kunst- og kulturhistorien.

Museet skal gøre samlingerne tilgængelige for offentligheden og stille dem til rådighed for forskningen, samt udbrede kendskabet til resultatet af såvel museets egen forskning som anden forskning baseret på og relevant for museets samlinger.

Indsamling, registrering, bevaring og forskning og formidling skal finde sted indenfor den geografiske, tids- og emnemæssige afgrænsning af museets ansvars- og arbejdsområder, som er:

- Dansk billedkunst, kunsthåndværk og kunstindustri indtil ca. 1900
- Dansk sølv, med hovedvægt på det 20. århundrede
- Arkæologi og lokalhistorie fra oldtid til nutid i Kolding, Vamdrup og Lunderskov kommuner
- Dansk national historie i det 19. og 20. århundrede, specielt omkring De Slesvigske Krige og Sønderjyllands forhold i denne periode.

(Uddrag af vedtægternes § 2)

Museet på Koldinghus er en selvejende institution.

Museumsleder: Museumsdirektør Poul Dedenroth-Schou

Bestyrelsen er sammensat med repræsentation fra: Kolding Byråd: Dan Nielsen og Svend Brodersen; Vejle Amt: Bent Bechmann; Selskabet Koldinghusmuseets Venner: Aksel Høi-Hansen (formand); Kontaktudvalget for Museet på Koldinghus: Niels Møller Pedersen; Slot-og Ejendomsstyrelsen: Flemming Frydendal; Kolding Erhvervsråd: Jørgen A. Houmann; Kunstindustrimuseet: Jørgen Schou-Christensen; Arbejdsgiverforeningen: Poul-Erik Nielsen; samt Niels Mølsted Christensen som medarbejderrepræsentant.

Arbejdsgrundlag og formål

Museet blev oprettet i 1890 og i 1970 overtaget af Kolding Kommune. I 1993 omdannedes museet til en selvejende institution. Til museet er knyttet den selvstændige Udviklingsfonden for Museet på Koldinghus. Museet er statsanerkendt og har modtaget statstilskud siden 1901.

Virkeområde

Museet varetager i henhold til museumslovens kapitel 8 det kulturhistoriske arbejde i Kolding, Vamdrup og Lunderskov kommuner. Museet har indgået aftale med Haderslev Museum om udførelse

af praktisk arkæologi i de nævnte kommuner. I samarbejde med de kirkelige myndigheder forestår museet registrering af gravminder i det geografiske ansvarsområde.

Der foregår et ikke-formaliseret, men tæt, samarbejde mellem museet og Kolding Stadsarkiv. Museets direktør er konsulent for Kolding Byråd og fagforvaltninger i historiske, antikvariske og museale spørgsmål. Museet deltager aktivt i netværket af museer i de kongelige slotte.

Dansk nationalhistorie

Museet var frem til 1920 det sydligste danske museum til den dansk-tyske grænse. Dette forhold afspejles i den nationalhistoriske samling. Det er museets agt at lukke udstillingen af "krigsminder" men i øvrigt at bevare krigsmindesamlingen samlet som studiesamling i det omfang, den ikke kan indgå i relevante dele af den lokalhistoriske udstilling.

Kulturarvsstyrelsen skal i denne forbindelse henvise til, at Museet på Sønderborg Slot og Dybbølcentret har den danske nationalhistorie som virkeområde, og foreslår på den baggrund, at museets opgiver fortsat aktivitet på det nationalhistoriske felt. Museet oplyser, at man vil behandle spørgsmålet i forbindelse med den forestående vedtægtsændring.

Lokalhistorie

Museets lokalhistoriske arbejde tager naturligt udgangspunkt i Koldinghus, hvilket afspejler sig i en mindre udstilling om slottets historie. Genstande af lokalhistorisk proveniens indgår i den permanente udstilling af dansk kunst og kunstindustri til illustration af stiludviklingen. De vil med tiden blive overført til den lokalhistoriske udstilling. Øvrige genstande af lokalhistorisk proveniens er i dag placeret på magasin.

Museet har over en længere årrække arbejdet på at få lokaler i Koldinghus staldgård med henblik på etablering af "Lokalhistorisk Center – Koldinghus Staldgård". Dette skal omfatte følgende udstillingselementer: Kolding fra middelalder til nutid, Kolding-koggen, Kolding under besættelsen 1940-1945. Udstillingens idé skitseres som en integreret kunst- og kulturhistorisk tidsrejse. Der foreligger et projekt til indretning af et udstillingslokale til Kolding-koggen udarbejdet af kgl. bygningsinspektør Niels Vium.

Kulturarvsstyrelsen finder det væsentligt, at museet prioriterer arbejdet med lokalhistorien og får den lokalhistoriske genstandssamling ind som et grundelement i museets faste udstilling. Dette skal ses i lyset af Koldings historiske betydning som købstad, kongelig residens og grænseby. Efter styrelsens opfattelse er det ønskeligt, at Staldgårds-projektet nyder mest mulig fremme.

Arkæologi

Museet har overdraget det arkæologiske arbejde til Haderslev Museum som udførende entreprenør, da museet ikke mener, at det arkæologiske virkeområde har tilstrækkelig tyngde til egen virksomhed indenfor dette arbejdsfelt. Det er dog museets opfattelse, at arkæologien er en del af lokalhistorien, og at lokalhistorien strækker sig fra istid til nutid. Genstande der fremkommer ved Haderslev Museums gravninger indlemmes i museets samling.

Kulturarvsstyrelsen henstiller, at museet overvejer at fraskrive sig det arkæologiske ansvarsområde. Styrelsen bemærker, at den før-middelalderlige periode ikke indgår i udstillingskonceptet til Lokalhistorisk Center.

Sølv

Museet beskriver sin indsamlingsprofil som værende "det 20. århundrede og landsdækkende". Museet har præsenteret kulturministeren for tanken om at skabe en privat fond efter den engelske model "The

Silver Trust”, 10 Downing Street”. Det skal være fondens formål, dels at bidrage til bevaring af sølvsmedehåndværket i Danmark gennem sikring af opgaver til danske sølvsmede, dels at promovere danske sølvsmedes arbejder ved at stille samlingen til rådighed for den danske regering og repræsentation. Museet opfatter sølvsmedehåndværket som en del af kulturarven, som museerne bør medvirke til opretholdelsen af. Museet vil aktivt støtte dannelsen af en sådan Dansk Sølvfond.

Museet ser således sølvet i kulturhistorisk sammenhæng, hvorfor museet ikke opfatter sig som et kunstmuseum. På den anden side ligger både æstetiske og kulturhistoriske kriterier til grund for museets indsamling af genstande. Det er museets opfattelse, at det æstetiske i sølvsmedehåndværket ikke kan adskilles fra det kulturhistoriske, og at sølvsmeden ikke alene viser sine færdigheder gennem håndværket, men også gennem formgivningen. Dette gælder også for den industrialiserede del af sølvfremstillingen. De overordnede linier i indsamlingspolitikken fastlægges i samarbejde med museets Sølvråd.

Det er museets ønske at fremstå som et internationalt museum i et internationalt netværk. Ambitionsniveauet er ligeværdighed med museer i udenlandske hovedstæder.

Der er et ikke-formaliseret samarbejde med Kunstindustrimuseet.

Kulturarvsstyrelsen henstiller, at der tilvejebringes en formuleret arbejdsdeling mellem museet og Kunstindustrimuseet med henblik på en præcisering af museets rolle i museumsnetværket. Opmærksomheden henledes på, at ansvarsområdet skal godkendes af Kulturarvsstyrelsen.

Samlinger, arkiver og bibliotek

Museets samlinger søger at dække et meget bredt spektrum af dansk kulturhistorie. Store dele af samlingerne hidrører fra donationer fra privatpersoner, især væsentlige dele af de kunstindustrielle samlinger. Samlingerne karakteriseres af stor bredde. Alene samlingerne af sølv og dansk skønvirke har dybde.

Sølv

Samlingen omfatter dansk sølv – korpus og bestik – fra renæssancen til nutiden. Fra museets start har hovedvægten været lagt på sølv fra Kolding, specielt på guldsmed Holger Kysters samarbejde med Thorvald Bindsbøll og Svend Hammershøi og på Hans Hansens Sølvsmedie. Efter ca. 1980 har samlingen været under kraftig udbygning med sølvarbejder fra hele landet. Samlingen er repræsentativ for dansk sølvhistorie og tillige af høj kvalitet. Senest er smykker af ædelmetaller inddraget i samlingen, der i dag omfatter ca. 3000 numre.

Dansk kunst

Samlingen af dansk billedkunst spænder tidsmæssigt fra ca. 1550 til ca. 1940 med hovedvægt på slutningen af 1800-årene og begyndelsen af 1900-årene. Samlingen, der omfatter 400 numre, karakteriseres ved at have ”tilfældighedens præg”.

Dansk kunsthåndværk og kunstindustri

Samlingen af møbler spænder i tid fra renæssancen til ca. 1930 med flere samlede møblelementer fra perioden 1860–1930, bl.a. guldsmed Holger Kysters dagligstue. Samlingen, der omfatter ca. 500 numre, karakteriseres som god og repræsentativ.

Samlingen af keramik omfatter fajance og porcelæn tillige med dansk, tysk og engelsk brugskeramik fra 1600- til 1800-årene samt dansk skønvirkekeramik fra 1885-1940. Samlingen omfatter ca. 5000 numre og er repræsentativ.

Samlingen af tekstiler er meget omfattende med hensyn til dragter og dragtdele men har et noget tilfældigt præg. Der foreligger en stor samling af kniplinger af høj kvalitet. I alt ca. 2000 numre.

I samlingen af kirkeinventar, ca. 100 numre, er hele landet repræsenteret. Hovedvægten ligger dog på genstande fra sognene omkring Kolding. Genstandene er fremkommet gennem indsamling i det gamle Koldinghus len, ved deponering fra Nationalmuseet og enkelte auktionskøb.

Lokalhistorie

Indenfor museets geografiske ansvarsområde er de forhistoriske perioder og især middelalderen repræsenteret indenfor arkæologien. De efter-reformatoriske perioder er ret omfattende repræsenteret for Koldings vedkommende men kun sporadisk for så vidt angår Vamdrup og Lunderskov. Samlingen omfatter ca. 5000 numre.

Dansk nationalhistorie

Samlingen vedrørende De slesvigske Krige og Genforeningen er en af landets største af sin art og spænder fra våben og uniformer over genstande fra det politiske liv til genstande, der belyser dagliglivet i Sønderjylland mellem 1948 og 1920. En del af samlingen viser danske kunstneres skildring af krigen og de politiske begivenheder. I samlingen indgår et stort antal danske våbenbroderfaner fra hele landet. Endvidere en samling om besættelsestiden 1940-1945. Den nationalhistoriske samling omfatter ca. 2500 numre.

Kulturarvsstyrelsen har fået indtryk af, at den lokalhistoriske samling suppleret med samlingerne af billedkunst og møbler tillige med dele af dragtsamlingen kan indgå på fornuftig måde i museets koncept til ny lokalhistorisk udstilling. Styrelsen påpeger, at yderligere indsamling af billedkunst og møbler bør ophøre med mindre, at genstandene har lokal proveniens.

I konsekvens af samme udstillingskoncept – og med henvisning til, at museets arkæologiske samling er tilvejebragt ved Haderslev Museum – skal styrelsen foreslå, at de arkæologiske genstande udskilles fra samlingen og overføres til Haderslev Museum.

Med hensyn til samlingen af kirkeinventar anbefaler Styrelsen, at museet fortsætter sin nuværende praksis med at tilbageføre genstandene til de respektive kirker subsidiært til den pågældende egne kulturhistoriske museer, hvor de kan supplere disses samlinger.

Museet oplyser således, at man i beskedent omfang har søgt at overføre genstande som ikke naturligt hører hjemme museets geografiske og emnemæssige arbejds- og ansvarsområder til andre statsanerkendte museer. Overførsel sker som ejendomsoverdragelse eller som deponering.

Kulturarvsstyrelsen skal henstille, at overførsel af genstande til andre statsanerkendte museer sker som ejendomsoverdragelse og ikke som deponering. På samme måde bør det tilstræbes, at genstande fra andre museer – som eksempelvis overføres i forbindelse med udvidelse af museets sølvudstilling og opbygningen af den lokalhistoriske udstilling – i videst muligt omfang sker som ejendomsoverdragelse.

Museet har ikke nedskrevne retningslinier for registrering af genstande, der indleveres til bedømmelse. Museets direktør tager løbende stilling til accession efter konsultation med inspektørerne.

Kulturarvsstyrelsen finder det prisværdigt, at der foreligger en "Instruks for registrering m.m. af museumsgenstande" og en fortrykt "Indkomstseddel". Til indkomstsedlen – som er under implementering – skal styrelsen bemærke, at museet altid skal bede om givers underskrift på, at vedkommende er indforstået med, at oplysningerne indgår i museets arkiv og, at de dermed er offentligt tilgængelige.

Museet journaliseringssystem er opbygget i to dele: museumssager og administrationssager.

Museet har ophørt med edb-registrering i DMI og forventer overgang til REGIN i september 2005. Indberetninger fra Haderslev Museum om udført arkæologisk arbejde tilgår REGIN direkte.

Det er styrelsens opfattelse, at museets elektroniske registrering er god og effektiv.

De fuldt katalogiserede / dokumenterede genstande udgør 10% medens genstande, der kun er tildelt nummer og placering på museet omfatter 85%. Museets oplyser at alt sølv er registreret. 1/3 -1/4 af genstandsprotokollerne er overført til edb.

Museet skønner at der vil medgå mindst 10 årsværk til digitalisering. Der søges oprettet en akademisk registrator-stilling til at forestå hele administrationen af samlingerne, herunder registrering.

Kulturarvsstyrelsen påskønner, at museet vil tage initiativ til oprettelse af en akademisk registrator-stilling.

Museets opretholder og vedligeholder et topografisk arbejdsarkiv vedrørende museets geografiske arbejdsområde. Arkivet vil blive udvidet med dele af Christiansfeld kommune, som skal indgå i den nye Kolding Kommune. Arkivet er opbygget efter Trap 5. udgave.

Museet opretholder og vedligeholder et referencebibliotek med litteratur, der er relevant i forhold til samlinger og arbejdsområder. Museets bibliotek registreres ved accession i samarbejde med Kolding Bibliotek. Biblioteket er ordnet efter DK-5 og registreret i folkebibliotekernes database. Publikum kan benytte biblioteket på museet, og bøger kan efter aftale lånes til brug på Kolding Biblioteks læsesal.

Kulturarvsstyrelsen påskønner, at museets bibliotek er tilgængeligt for offentligheden.

Indsamling, erhvervelser, undersøgelser og forskning

Museet har ingen nedskrevne planer for indsamling og indkøb. Indsamling af lokalhistorisk materiale sker i en vis udstrækning ved passiv indsamling. Arkæologisk materiale indsamles af Haderslev Museum i forbindelse med udgravninger.

I oversigten over genstande museets har indsamlet / indkøbt igennem de seneste fire år ses en betydelig overvægt inden for sølv. Af 75 genstandsnumre er omkring halvdelen tilgået museet som gaver.

Udviklingsfonden er en markant donator både indenfor sølv og lokalhistorie. Museet har tillige modtaget mindre arkæologiske samlinger som gaver fra private.

Museet oplyser, at der udføres forskning og undersøgelser indenfor: arkæologi, lokalhistorie, Koldinghus og dansk sølv.

På det arkæologiske område er beretninger for Slotsmøllen og Dollerup under udarbejdelse. I samarbejde med Kolding Stadsarkiv er der indledt en reflekteret dataindsamling omkring museets lokalhistoriske genstandssamling. Arkivstudierne om Koldinghus fortsætter med henblik på at få belyst slottet, dets beboere og funktioner yderligere.

Arbejdet med samlingen af dansk sølv koncentrerer sig om reflekteret dataindsamling. Museet søger at etablere et forskningsprojekt omkring danske sølvmærker efter 1870 og om dansk bestik i det 20. århundrede.

I forbindelse med særudstillingerne ”Den danske helt i 1000 år” og ”Fantasier på spil” er der gennemført reflekteret dataindsamling.

Kulturarvsstyrelsen finder, at forskningens omfang er meget beskedent. De emner, som er taget op i særudstillingerne, ligger henholdsvis i yderkanten af og udenfor museets virkefelt. Museet bør nøje overveje sin forskningsmæssige forpligtigelse og, som nævnt ovenfor, bør det arkæologiske arbejdsfelt udgå.

Med hensyn til museets forskning og publikationsvirksomhed henvises til særskilt notat herom. Se bilag.

Kapitel 8 arbejde

Museet modtager planmateriale fra Vejle Amt og lokalplanforslag og byggesager fra kommunerne. Fra Kolding Kommune får museet lokalplanforslag på linie med teknisk forvaltnings egne afdelinger, hvilket indebærer, at museets eventuelle bemærkninger kan indarbejdes i forslagene inden politisk behandling. Enkelte byggesager vedrørende bygninger omfattet af kommuneatlas behandles ved besigtigelse og vurdering.

Den arkæologiske del af kapitel 8-arbejdet varetages af Haderslev Museum.

Netværk og andet samarbejde

Museet har en international kontaktflade i ”The Association of Castles and Museums around the Baltic Sea” og i ICOM, hvor museet er repræsenteret i flere komiteer blandt andet ICDAD, International Committee for Decorative Arts and Design.

Museet arbejder på – i samarbejde med blandt andre Kunstindustrimuseet – at etablere et netværk vedrørende dokumentation af, forskning i og formidling af dansk sølv.

Museet har sammen med Trapholt og Kolding Kommunes kulturforvaltning taget initiativ til etablering af en regional kulturaftale, der tillige skal omfatte Designskolen Kolding, Syddansk Universitet og Kunstindustrimuseet – måske også keramikmuseet Grimmerhus og Glasmuseet i Ebeltoft – med henblik på indsamling og forskning i dansk design.

Museet har erklæret sig rede til at indgå i et samarbejde med Syddansk Universitet, Trapholt og Designskolen Kolding og evt. andre om undervisning og forskning i design og kulturøkonomi i forbindelse med etablering af et nyt studiefag ved Syddansk Universitet Kolding.

Museet har taget initiativ til dannelse af et netværk mellem museerne i de kongelige slotte med henblik på gensidig inspiration og samarbejde omkring udstillinger, arrangementer, markedsføring og butiksvirksomhed.

Kulturarvsstyrelsen påskønner disse initiativer, idet man dog skal henlede opmærksomheden på de ressourcemæssige træk, der vil være forbundet hermed.

Konserverings- og bevaringsarbejde

Museet vurderer, at de udstillede samlinger generelt er i god stand, medens der er et betragteligt konserveringsbehov ved de magasinerede genstande.

Museet har eget konserveringsværksted, som er bemannet med en konserveringstekniker. Museet gør yderligere brug af Vejle Amts Konserveringsværksted, ligesom museet har tegnet andel i Fælleskonserveringen i Århus.

Museet har ikke en bevaringsplan, men malerisamlingen er gennemgået af konservator med henblik på at opstille en trangfølge i konserveringen. Derudover foretages en løbende prioritering af konserveringsindsatsen i relation til aktuelle udstillinger.

Formidling

Museets strategi for formidlingsindsatsen er fastlagt i resultatkontrakten 2006-2010 med Kolding Kommune. Heraf fremgår:

- at museets udstillingsvirksomhed, såvel særudstillinger som permanente udstillinger, og anden formidling skal hvile på et fagligt og videnskabeligt solidt funderet arbejde, udført af museets eget personale og af eksterne samarbejdspartnere
- at formidlingen skal tilsieste størst muligt historisk udbytte og oplevelse for de besøgende
- at al i videst muligt omfang skal tage hensyn til børn og børnefamilier
- at såvel særudstillinger som permanente udstillinger skal så vidt muligt tekstes på dansk, tysk og engelsk.

Museet anfører, at de lokale forventninger til udstillingsvirksomheden er: ”jo større og jo mere internationale, de skiftende udstillinger er, desto bedre”. Koldinghus betragtes som ”lokomotivet” i profileringen af byen overfor turister.

Udstillinger

Basisudstillingerne om kunst og kunstindustri er løbende ajourført siden 1990, sølv i 2000 og De slesvigske Krige i 1980. Det er museets mål, at basisudstillingerne er tekstet med samlede forklaringer ved enkeltgenstandene på tre sprog: dansk, tysk og engelsk.

Koldinghus historie fortælles i form af modeller og plancher, der sammen med udvalgte genstande tegner et billede af slottets udvikling og funktioner gennem tiderne. En videofilm beretter om slottets historie indtil branden. ”Koldinghus Historiecenter” er opbygget i 2004.

Museet tilstræber at vise mellem 5 – 10 særudstillinger årligt. De mindre udstillinger med tilknytning til museets egne samlinger og emner, de større med væsentlige kunst- eller kulturhistoriske emner. De indlånte udstillinger kommer fra danske og udenlandske samarbejdspartnere.

Kulturarvsstyrelsen konstaterer, at formidlingen af basisudstillingerne ikke p.t. lever op til de opstillede mål. Der savnes oversigtstekster i forbindelse med de forskellige udstillingsafsnit, som enkeltvis efterlader indtrykket af "rarietetsamling". For eksempel formidles sølvhåndværket blot gennem fremstillingen af henholdsvis en skål og en ske. Endelig afspejler udstillingen om De slesvigske Krige ikke, at dette emne – og Sønderjyllands forhold herefter frem til 1920 – er et af museets centrale arbejdsområder. I det nye "Koldingshus Historiecenter" er formidlingen derimod lykkedes.

Med hensyn til museets lokaleforhold er det Kulturarvsstyrelsens opfattelse, at der er en ubalance mellem det areal, der anvendes til museets permanente udstillinger og det areal, som er forbeholdt særudstillinger. Styrelsen skal medgive, at slottet som historisk bygværk og som et eksempel på moderne restaureringspraksis sætter visse begrænsninger for udnyttelsen, men det forekommer, som om museet har fokuseret på disse begrænsninger og lader sin udstillingspraksis bestemmes heraf. At slottet også bruges til repræsentative formål, skulle ikke i sig selv indebære begrænsninger i museets udstillingsmuligheder.

Undervisning

Museet har ansat en museumslærer, der tilbringer halvdelen af sin tid på museet og den anden halvdel på sin skole. Det er museets opfattelse, at den direkte kontakt med skolevæsenet og udviklingen af undervisningsplaner er væsentlig for museets varetagelse af undervisningen på museet. Museet foranstalter lærerkurser til store særudstillinger og undervisningsmateriale gøres tilgængeligt på museets hjemmeside.

Anden formidling

Museet lægger vægt på formidling af museet til offentligheden og har siden november 2003 haft en informationsmedarbejder ansat. Informationsmedarbejderen er sekretær for "Koldingshusmuseets Venner" og "Erhvervsklubben Koldingshus Aps".

Museets publikumsvendte virksomhed har i 2004 blandt andet omfattet ca. 200 omvisninger og ca. 35 indlæg i presse og tv. Der er en god lokal pressedækning både forud for og i forbindelse med afholdelse af arrangementer. Museet vandt konkurrencen "Bedste Arrangement" på Historiens Dag 2005.

Museets besøgstal i 2004 var 93.828 besøgende.

Museets nuværende hjemmeside er 2. udgave. I 2004 var det unikke besøgstal på siden 27.000 og det totale antal besøg 106.484. Hjemmesiden tilbyder elektroniske nyhedsbreve. Museets informationsmedarbejder er ansvarlig for den løbende opdatering.

Det er kulturarvsstyrelsens indtryk, at formidlingen af museet til den brede offentlighed og til de nære interessenter varetages professionelt og med stor lydhørhed for de forskellige målgruppers behov.

Med hensyn til museets internetformidling henvises til særskilt notat herom. Se bilag

Bygninger og udendørsarealer

Museet råder over lokaler på Koldingshus slot til administration, udstillinger, magasin, butik og café og magasiner i Koldingshus staldgård, lokaler på Jens Holmsvej og i fællesmagasinet ved Hornstrup.

Museets magasin kapacitet er fordelt efter genstandstyper og efter de enkelte genstandes klimakrav. Magasinerne i tagetagen på Koldingshus opfylder kravene til god opmagasinering. Magasinlokalerne i Staldgårdens vurderes som uegnede og påregnes tømt i 2005-06, hvor genstandene flyttes til

Fællesmagasinet ved Hornstrup. Magasinlokalerne på Kolding Havn, der anvendes til opbevaring af mindre genstande, er klimastyrede.

Kulturarvsstyrelsen har noteret sig, at museets magasiner er velordnede.

Slotshaven omkring Koldinghus ejes af staten og administreres af Slots- og Ejendomsstyrelsen. Museet varetager vintervedligehold (snerydning) på adgangsvejene til slottet.

Staldgården ejes af staten. Museet er lejer af nordfløjen og dele af sydfløjen.

Lokalerne på Jens Holmsvej ejes af Danish Crown og er udlejet til Kolding Havn, der fremlejer til museet. Huslejen er indregnet i det kommunale driftstilskud

Fællesmagasinet ved Hornstrup er en selvejende institution, hvor Kolding Kommune har betalt ejerandel på vegne af museet, Trapholt og Kolding stadsarkiv.

Inventar og materiel

Museet har det udstyr og materiel, der er nødvendigt for varetagelse af ansvarsområdet.

Organisation og administration

Den gældende "Resultat- og driftskontrakt for perioden 2002-2005 mellem Koldings kommune og museet på Koldinghus" udløber med udgangen af 2005. En ny kontrakt for perioden 2006-2010 forventes godkendt af Kolding Byråd ultimo august 2005.

Museet følger i videst muligt omfang Kolding Kommunes administrative bestemmelser. Museet anvender KL-journalsystem, og overgangen til ESDH forberedes sammen med Kolding Kommune. Museets lønadministration varetages af kommunen, ligesom museet betjenes af kommunens IT-afdeling og følger kommunens IT-udvikling.

Foreninger

"Koldinghusmuseets Venner", der har 660 medlemmer, er integreret i museets almindelige drift. Administrationen varetages af museets administration

Erhvervsklubben Koldinghus ApS har p.t. 62 medlemmer. Erhvervsklubben er organiseret som et anpartsselskab med museets direktør som direktør. Klubben støtter økonomisk museets virksomhed, formidling, erhvervelser og markedsføring.

Ledelse og personale

Museets bestyrelsen er sammensat med 2 repræsentanter fra Kolding Byråd og en repræsentant fra henholdsvis Vejle Amt, Koldinghusmuseets Venner, Kontaktudvalget for Museet på Koldinghus, Slots- og Ejendomsstyrelsen, Kolding Erhvervsråd, Kunstindustrimuseet, Arbejdsgiverforeningen, samt en medarbejderrepræsentant.

Kontaktudvalget

Bestyrelsen nedsætter et kontaktudvalg, der har til opgave at rådgive bestyrelsen i sager vedrørende museet og især dets arbejde med lokalhistorien. Kontaktudvalget skal tillige medvirke til at skabe kontakt mellem lokalsamfundet og museet

Kontaktudvalget er sammensat af repræsentanter fra Kolding Lærerkreds, Historielærerne ved gymnasierne i Kolding, Kolding Pædagogseminarium, Kolding Kunstforening, Designskolen i Kolding, Oplysningsforbundene i Kolding, lokalhistorisk Forening for Kolding og Omegn, Vejle Amts Historiske Samfund, Kolding Turistforening, Kolding Stadsarkiv, LO Sektion Kolding, Dansk Kvindesamfund i Kolding, Kolding Handelsråd og Kolding Kommunes kulturforvaltning.

Sølvrådet

Bestyrelsen nedsætter desuden Sølvrådet for Museet på Koldinghus. Sølvrådet skal rådgive bestyrelsen og museets ledelse i sager vedrørende museets sølvsamling og medvirke til at skabe kontakt mellem sølvbranchen og museet.

Sølvrådet er sammensat af repræsentanter for Danmarks Guldsmedeforening, Guldsmedebranchens Leverandørforening, Royal Scandinavia /Georg Jensen Museet, Dansk Metal, Institut for Ædelmetal, Danske Sølvsmede, udstillingsgruppen af november 1976 samt tre privatpersoner.

Museet er i løbende dialog med de kommunale tilskudsgivere. I henhold til resultatkontrakten afholdes der årligt et eller to møder mellem kulturudvalg og museumsbestyrelse.

Personale

Det museumsfaglige personale udgøres af direktøren, to museumsinspektører, en registrator, en informationsmedarbejder samt en økonomichef og en assistent, der alle er ansat på fuld tid. De fuldtidsansatte omfatter derudover 5 kustoder og 4 håndværkere. En museums lærer er ansat på halv tid i en stilling, der formelt er oprettet under skolevæsenet. De deltidsansatte medarbejdere omfatter 2 kontormedarbejdere, 4 rengøringsassistenter samt 7 kustoder.

Den aktuelle henviste arbejdskraft omfatter to personer. Efter museets opfattelse gør lokaleforholdene det vanskeligt at udnytte de eksisterende ordninger med henblik på midlertidig beskæftigelse af akademisk uddannede.

Økonomi

Museets samlede driftsregnskab i 2004 var i alt ca. 15,5 mio.kr.

Tilskud fra Kolding Kommune	8.822.472 kr.
Tilskud fra Vejle Amt	55.854 -
Ikke-offentlige tilskud	380.000 -
(heraf Erhvervsklubben)	200.000 -)
Udviklingsfonden	1.514.000 -
Statstilskud	775.706 -

Egne indtægter:	
Entréindtægter	ca. 3.000.000 kr.
Udleje af lokaler m.v.	ca. 1.000.000 -

Museet har tillige indtægter fra Lunderskov og Vamdrup kommuner til dækning af de udgifter, der er forbundet med det arkæologiske arbejde, som Haderslev Museum udfører.

Resultatkontrakten med Kolding Kommune for årene 2006-2010 vil reducere det kommunale tilskud til 8,58 mio.kr. pr. år. (2006 niveau)

Udviklingsfonden for Museet på Koldinghus

Det er fondens formål at udvikle Koldinghus til et lokalt, regionalt og nationalt kulturcenter med internationalt sigte ved at støtte og fremme udviklingen på Museet på Koldinghus.

Bundne aktiver ultimo 2004	946.751 kr.
Disponible aktiver ultimo 2004	735.971 -
Egenkapital ultimo 2004	1.060.592 kr.
Afkast 2004	120.021 kr.
Udviklingstilskud fra Kolding Kommune	522.400 -

Kulturarvsstyrelsen konstaterer, at Udviklingsfonden yder et væsentligt bidrag til supplerung af museets samlinger. Set i lyset af museets ambitioner på internationalt plan, skal styrelsen pege på museets muligheder for at søge EU-midler.

Sammenfatning

Museet på Koldinghus fremstår som en veldrevet institution med en stærk forankring i lokalsamfundet.

Forankringen er sikret gennem museets kontaktudvalg og samarbejdet med "Udviklingsfonden for Museet på Koldinghus", der sammen med "Erhvervsklubben Koldinghus ApS" og "Koldinghusmuseets Venner" på hver deres måde bidrager aktivt til museets virksomhed.

Museets formidling til den brede offentlighed og til de nære interessenter varetages professionelt.

Museets unikke bygningsmæssige rammer indgår ligeværdigt med præsentationen af museets samlinger. Det er Kulturarvsstyrelsens indtryk, at hensynet til bygningens fremtræden har virket begrænsende på museets udstillingsvirksomhed for så vidt angår museets permanente samlinger. Til gengæld har bygningen givet rum til et stort antal særudstillinger.

Kulturarvsstyrelsen konstaterer, at præsentationen af de permanente samlinger - på nær Koldinghus Historiecenter - ikke p.t. lever op til museets strategi for formidling. Styrelsen skal anbefale, at museet afsætter de formødne ressourcer til at virkeliggøre strategien, der efter styrelsens opfattelse er fornuftig.

Kulturarvsstyrelsen konstaterer videre, at museets forskningsmæssige indsats er meget beskedent. Museet bør overveje sin forskningsmæssige forpligtigelse og målrette sin forskning med udgangspunkt i museets samlinger.

Kulturarvsstyrelsen finder det vigtigt, at museets arbejde med lokalhistorien prioriteres, og styrelsen skal tilskynde til, at museets planer om "Lokalhistorisk Center – Koldinghus staldgård" bliver realiseret.

Museets ansvarsområder – som de i dag er formuleret i museets vedtægter – repræsenterer en meget stor emnemæssig bredde. Efter Kulturarvsstyrelsens opfattelse har det resulteret i en ubalance i varetagelsen af ansvarsområderne. Således har museet overladt det praktiske arkæologiske arbejde til Haderslev Museum, ligesom museets arbejde med lokalhistorien i en årrække har haft lav prioritet. Samtidig har museet formuleret internationale ambitioner indenfor sølv og sølvhåndværket.

Med henblik på museets fremtidige rolle i netværket af landets kulturhistoriske museer skal Kulturarvsstyrelsen anbefale:

- at det arkæologiske ansvarsområde efter en overgangsperiode overgår til Museum Sønderjylland.*
- at ansvarsområdet dansk nationalhistorie overgår til Museum Sønderjylland*
- at ansvarsområdet dansk sølv præciseres*

Endvidere er det Kulturarvsstyrelsens opfattelse, at museets indsamling af billedkunst og møbler alene bør omfatte genstande med lokal proveniens.

På denne baggrund vil det efter Kulturarvsstyrelsens opfattelse være relevant at drøfte en revision af museets vedtægter. En drøftelse af vedtægterne – og museets resultatkontrakt med Kolding Kommune – vil i øvrigt få aktualitet i forbindelse med de forestående ændringer af den kommunale struktur.

Styrelsens notat om museets digitale formidling

Netstedet giver grundig forhåndsinformation af både praktisk og museumsfaglig art. Der er en udbygget skoletjeneste-sektion, som kommer underviserne godt i møde, samt en særlig børneside under opbygning. Netstedet havde 27.000 unikke besøgende i 2004. Den tekniske tilgængelighed er god.

Overordnet design

Netstedet fremstår velorganiseret og overskueligt med de mest praktiske informationer i en vandret menulinie og de øvrige uddybende i en venstrestillet menu.

Placering af link til forsiden og "brødkrummesti" i nederste venstre hjørne, kan umiddelbart forekomme i modstrid med de fleste brugeres forsøg på at finde linket øverst.

Det kan overvejes at øge brugervenligheden med disse mindre ændringer:

- Listen over særudstillinger kunne med fordel vendes, så de aktuelle står øverst.
- "Vejledning for besøgende" under menupunktet skiftende udstillinger kunne forbedres med "links til top", da brugeren ellers skal scrolle eller benytte tilbage.
- Mulighed for at vælge en større skrifttype.
- Søgefunktion

Netsprog

Større tekstblokke kan med fordel brydes op i mindre afsnit af varierende størrelse, og læseren kan inviteres yderligere med anvendelse af sigende mellemrubrikker.

Udtalelse fra Det Faglige Råd for Nyere Tids Kulturhistorie

Forskningsvurdering for Museet på Koldinghus, Nyere tid

Bedømmelsen er foretaget af to medlemmer af Kulturarvsstyrelsens Råd for Nyere Tids Kulturhistorie. Museet på Koldinghus har indsendt følgende tre publikationer til bedømmelse:

1) Rosemary Ransome Wallis: *Fornyelse og Design. Sølv fra Goldsmiths' Hall*, London, 1900-2001. 2001.

Publikationen er katalog til en udstilling på Koldinghus 1. marts til 12. maj 2002. Forfatteren er kurator på The Worshipful Company of Goldsmiths, hvorfra genstandene på særudstillingen kommer. Kataloget er en kronologisk gennemgang af udstillingens genstande, med en kort introduktion til hver periode og en kort tekst til hver genstand.

2) Vivi Jensen og Poul Dedenroth-Schou: *Koldinghus. Grænseborg – Kongeslot – Ruin – Museum*, Kolding 2004.

Bogen er på 117 sider og skrevet af to faste medarbejdere på museet. Den er forsynet med stikordsregister og litteraturliste og er rigt illustreret. Samarbejdet med et eksternt forlag, Thaning og Appel, sikrer antageligt en bred distribution.

Bogen er en kronologisk opbygget historisk gennemgang af Koldinghus' historie, hoflivet på slottet mv. og etableringen af de lokalhistoriske samlinger og sølvsamlingen. Desuden berettes om museumsforeningens og Museet på Koldinghus' grundlæggelse og, ikke mindst, om slottets restaurering. Generelt synes bygningshistorien overvejende at styre kronologien og dermed fremstillingen.

'Koldinghus' har henvisninger til kilder og litteratur bygget ind i hovedteksten. Den er bygget op i korte, letforståelige kapitler og er velskrevet.

3) Ane Jakobsen og Birgit Jenvold (red.): *Fantasier på spil. Fremmede verdener fra Ithaka til Hogwarts* 2004.

Publikationen, der er på 57 sider, er udgivet i tilknytning til særudstillingen af samme navn på Koldinghus 21. august 2004 til 9. januar 2005.

Den er redigeret af museets inspektør, kunsthistorikeren Birgit Jenvold, og lektor i dansk og engelsk ved Haderslev Katedralskole Ane Jakobsen og rummer bidrag fra 19 forfattere. Heraf er de fire Koldinghus' videnskabelige medarbejdere: Poul Dedenroth-Schou, Vivi Jensen, Birgit Jenvold og Nanna Ebjerg, som tilsammen står for 15 sider. Resten af forfatterne er forskellige fagfolk, gymnasieelever m.m., "Den ældste bidragsyder er født i 1919, og yngste (med hjælp af mor) er 1½ år gammel" (Introduktion s. 3). I introduktionen betegnes publikationen som et "magasin" og formålet angives at være "at give et kalejdoskopisk indblik i et udvalg af de fantastiske fortællinger, der præger tiden, og hermed også åbne op for bud på, hvad der fascinerer. (...) Indslagene (...) er meget varierede i både indhold og længde. Nogle er primært fagligt funderede, mens andre er drevet af personlige interesse".

Indlæggene har fortrinsvis karakter af korte, formidlende tekster eller essays, og de er rigt illustrerede. Forfatterne skriver oftere ud fra en personlig oplevelse med læsning af forskellige tekster (f.eks. Alice i Eventyrland, Harry Potter) end ud fra en faglig problemstilling. Der refereres til litteratur i faktabokse med titlen "vid mere".

Sammenfatning

De tre indsendte publikationer knytter sig alle til museets udstillingsvirksomhed. Bogen om Koldinghus behandler museets væsentligste udstillingsgenstand og rammen om museets øvrige udstillinger. Denne bog, som er skrevet af to af museets medarbejder, er et resultat af en egentlig faglig gennemskrivning af et stof, dog uden tydelig inddragelse af nyt arkivmateriale eller nogen egentlig problematisering af stoffet. Bogen lever op til museets vægtning af bred formidling, som angivet i spørgeskemabesvarelsen s. 39, og tjener sikkert som et godt redskab i museets kontakt med både lokale interessenter, fonde o.lign.

De to andre publikationer er resultat af de særudstillinger, museet gennemfører med kunsthistorisk, kulturhistorisk eller kunstindustrielt indhold. Kataloget om engelsk sølv er skrevet af en eksternt forfatter og falder derfor uden for denne bedømmelse. Kataloget om fantasier rummer tilsammen 15 sider skrevet af museets ansatte, hvis bidrag må siges at være af primært formidlende art. Ingen af de to udstillinger falder umiddelbart ind under de fire emneområder, som museet i spørgeskemabesvarelsen angiver som sine primære.

Set i forhold til museets størrelse og antallet af videnskabelige medarbejdere må omfanget af museets videnskabelige publicering siges at være lille, og publikationerne falder kun i nogen grad inden for museets primære emneområder.

6. oktober 2005

Mette Guldborg
Museumsinspektør, ph.d.
Fiskeri- og Søfartsmuseet

Mikkel Venborg Pedersen
Museumsinspektør, ph.d.
Nationalmuseet, Frilandsmuseet